

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до написання дипломної роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 073 "Менеджмент"
освітньої програми "Логістика"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024**

УДК 005(072.034)

М54

Укладачі: Т. О. Колодізева
К. В. Мельникова

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій.

Протокол № 5 від 31.10.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до написання дипломної роботи М54 для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 "Менеджмент" освітньої програми "Логістика" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Т. О. Колодізева, К. В. Мельникова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 42 с.

Подано методичні рекомендації щодо структури, змісту основних розділів, організації підготовки та написання, правил оформлення й порядку захисту дипломних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 "Менеджмент" освітньої програми "Логістика" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 005(072.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

Виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи бакалавра є завершальним етапом навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, кінцевим результатом його самостійної індивідуальної науково-дослідницької діяльності, комплексним дослідженням, яке підсумовує вивчення освітніх компонент, проходження практичної підготовки, що передбачено навчальним планом за спеціальністю 073 "Менеджмент" освітньо-професійної програми "Логістика".

Атестацію за спеціальністю 073 "Менеджмент" здійснює екзаменаційна комісія відповідно до вимог Стандарту вищої освіти після виконання здобувачем вищої освіти навчального плану у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра за спеціальністю 073 "Менеджмент" освітньо-професійною програмою "Логістика". Атестація проходить відкрито і публічно. До атестації допускають здобувачів вищої освіти, які виконали всі вимоги освітньої програми та навчального плану.

Кваліфікаційна робота має передбачати вирішення складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми у сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів економічної науки.

Кваліфікаційна робота – це навчально-наукова робота здобувача вищої освіти, яку виконують на завершальному етапі здобуття кваліфікації бакалавра менеджменту для встановлення відповідності отриманих здобувачами вищої освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми.

У табл. 1 наведено компетентності та результати навчання за освітнім компонентом.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує освітній компонент

Результати навчання	Компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти
1	2
PH3	ЗК9, ЗК10, СК3, СК5
PH4	ЗК3, ЗК4, ЗК10, СК1

1	2
PH5	СК1, СК3
PH6	СК2, СК12
PH7	СК1
PH8	СК1, СК2, СК7
PH16	ЗК9, ЗК11
PH17	ЗК3, ЗК10, ЗК11, ЗК14
PH 18	ЗК4, ЗК5, СК2, СК16
PH19	СК2, СК3

Примітка.

PH3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

PH4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

PH5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

PH6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

PH7. Виявляти навички організаційного проектування.

PH8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

PH16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

PH17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

PH18. Використовувати принципи та методи логістики в загальній системі менеджменту підприємства для зниження витрат та оптимізації логістичних потоків і процесів організації.

PH19. Застосовувати логістичний підхід до управління ресурсами організацій та забезпечувати підвищення їх конкурентоспроможності. Демонструвати навички оптимізації організаційно-технологічних аспектів основних функцій логістики з використанням комунікативно-інформаційного забезпечення

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту

СК7. Здатність вибирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК16. Здатність до формування комплексної програми підвищення конкурентоспроможності фірми на національному та міжнародному ринках з погляду логістики як нової парадигми підприємницької діяльності.

Дипломна робота є кваліфікаційним документом, на підставі якого екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і ухвалює рішення щодо присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома.

У кваліфікаційній роботі не має бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.

Кваліфікаційну роботу бакалавра допускають до захисту перед екзаменаційною комісією за умови, якщо рівень її унікальності (оригінальності) відповідає не менш ніж 56 % унікальності (протокол № 15 від 14.03.2023 р., який офіційно затверджений кафедрою менеджменту, логістики та інновацій ХНЕУ ім. С. Кузнеця).

Загальні положення

У дипломній роботі бакалавра потрібно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Дипломна робота бакалавра повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. У процесі написання дипломної роботи здобувач вищої освіти обов'язково має посилатися на авторів і джерела, із яких запозичив матеріали або окремі результати.

Дипломну роботу бакалавра подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису у твердій палітурці.

Етапи виконання дипломної роботи

Виконання дипломної роботи складається з таких основних етапів:
визначення напряму дослідження;
вибір і затвердження теми та змісту дипломної роботи;
проведення дослідження і написання роботи;
оформлення роботи;
публічний захист дипломної роботи.

Визначення напряму дослідження

Визначення напряму дослідження здійснюють з урахуванням організаційно-правової та організаційно-економічної форми підприємства бази проходження переддипломної практики, видів виробничо-господарської, економічної і соціальної діяльності підрозділу підприємства й завдань, виконуваних цим підрозділом, тематики наукових досліджень кафедри та інтересів здобувача вищої освіти.

Під час вибору теми дипломної роботи здобувач вищої освіти може користуватися запропонованим кафедрою переліком тем чи запропонувати власну тему, узгодивши її з керівником дипломної роботи.

Вибір і затвердження теми та змісту дипломної роботи бакалавра

Тема дипломної роботи повинна бути актуальною, мати теоретичну цінність і практичну значущість, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку досліджуваного підприємства.

Тему дипломної роботи здобувач вищої освіти визначає спільно з керівником. За поданням керівників кафедри розглядає запропоновані теми та затверджує їх. Закріплення за здобувачем теми дипломної

роботи оформлюють наказом ректора, цим самим наказом призначаються керівника дипломної роботи бакалавра.

Зміст дипломної роботи здобувач вищої освіти погоджує з керівником. Він містить назви всіх розділів та підрозділів, сформованих за результатами формулювання мети роботи і завдань, які потрібно вирішити для досягнення поставленої мети.

Проведення дослідження і написання дипломної роботи бакалавра

Проведення дослідження відбувається поетапно:

обґрунтування актуальності вибраної теми;

постановка мети і конкретних завдань дослідження;

визначення об'єкта і предмета дослідження;

вибір методів проведення дослідження;

оформлення результатів дослідження;

формулювання висновків і оцінювання одержаних результатів.

Дипломна робота має містити:

обґрунтування актуальності вибраної теми;

чітко визначені об'єкт і предмет дослідження;

виокремлені цілі дослідження та завдання з виконання науково-практичних досліджень, які забезпечать досягнення визначених цілей;

короткий науково-аналітичний огляд інформаційних джерел, нормативно-правового матеріалу щодо виникнення, розвитку та сучасний стан проблеми, що досліджується;

критичний аналіз та дослідження монографічних і періодичних науково-дослідних видань за темою дослідження;

подання ключової (визначальної) інформації на основі систематизації чи узагальнення в зручній для сприйняття формі (таблиці, діаграми, ілюстрації тощо);

самостійні дослідження, розрахунки, виконані із залученням сучасних інформаційних технологій для вирішення прикладних завдань, скріншоти результатів яких слід подати в додатках;

практичні рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення діяльності організацій, установ, підприємств чи інших структурних органів;

висновки.

Дипломна робота бакалавра має містити:

титульний аркуш;

подання голові екзаменаційної комісії;

реферат (українською й англійською мовами);
зміст;
вступ;
основну частину;
висновки;
список використаних джерел;
додатки.

Титульний аркуш дипломної роботи бакалавра (додаток А) містить назву вищого навчального закладу, де виконано дипломну роботу; ім'я та прізвище автора; тему дипломної роботи бакалавра; ім'я та прізвище керівника і (або) консультанта; ім'я та прізвище рецензента; місто і рік написання.

Подання голові екзаменаційної комісії (додаток Б) містить: довідку про виконання навчального плану, яка формується та підписується секретарем факультету; висновок керівника дипломної роботи про якість її виконання; висновок випускової кафедри про допуск роботи до захисту.

Реферат (додаток В). Реферований зміст дипломної роботи бакалавра дає змогу висвітлити основні результати дипломної роботи. Реферат складають українською й англійською мовами. Він є розширеною анотацією змісту дипломної роботи. Обсяг реферату – одна сторінка машинописного тексту кожною мовою.

Вимоги до структури роботи

Структура дипломної роботи та обсяг окремих розділів залежать від особливостей теми дипломної роботи, але її слід формувати з дотриманням таких умов:

обсяг дипломної роботи становить 65 – 90 сторінок машинописного тексту (без урахування списку літератури та додатків);

найбільш вагомим і, відповідно, великим за обсягом є третій, тобто проектний розділ;

великі математичні розрахунки, допоміжні таблиці, економічну та фінансову звітність, анкети, ілюстрації доцільно розміщувати в додатках;

кількість сторінок в окремих розділах чітко не регламентується, але має відповідати вимогам достатньої інформативності та обґрунтованості рішень і висновків.

Дипломна робота складається з розділів і підрозділів. У кінці кожного розділу формулюють висновки, які повинні відображати основні положення розділу.

Зміст кожного з розділів значною мірою залежить від теми дипломної роботи та погодженого з керівником плану. Проте існують загальні вимоги до виконання кожного розділу, наведені далі.

Орієнтовна кількість сторінок у розділах може бути такою:

вступ – 2 – 3 сторінки;

теоретичний розділ – 20 – 25 сторінок;

аналітичний розділ – 20 – 25 сторінок;

проектний розділ – 20 – 35 сторінок;

висновки – 3 – 4 сторінки.

Назва кожного розділу має відображати сутність питань, що розкривають. Не можна застосовувати назви "Теоретичний розділ", "Аналітичний розділ", "Практичний розділ".

Вимоги до змісту розділів дипломної роботи

Вступ

Вступ містить обґрунтування актуальності й практичної значущості вибраної теми бакалаврської дипломної роботи; доцільність роботи для розвитку відповідної галузі економіки і науки; посилання на нормативні документи й закони, які підтверджують пріоритетність теми; статистичні матеріали, що це підтверджують. Потрібно назвати прізвища вчених, які досліджували цю тему та внесли суттєві пропозиції в її розроблення, а також обґрунтувати доцільність продовження дослідження щодо нерозв'язаних питань.

У вступі визначають мету роботи та завдання, які слід вирішити для досягнення поставленої мети. Мету можна визначити як узагальнення теоретичних основ та вдосконалення і розроблення практичних рекомендацій з питання (далі доцільно вказувати сутність теми дипломної роботи) для підприємства.

Перелік завдань повинен мати тісний взаємозв'язок з підрозділами роботи, тобто кожний підрозділ подають як окреме завдання або два завдання.

Наводять формулювання об'єкта і предмета дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує поставлене в дипломі

питання або ситуацію та вибране для дослідження. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство, організацію, установу чи орган державної влади або його підрозділ, на прикладі якого виконують роботу, адже це є базою дослідження.

Предмет дослідження – конкретні завдання в межах об'єкта дослідження, якими можуть бути теоретичні положення, методи, методичне забезпечення, інструменти, що належать до теми дипломної роботи. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. Об'єкт характеризує досліджуване питання широко, а предмет його звужує до конкретного завдання.

У вступі подають перелік інформаційних джерел та методів дослідження, які використовують для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати методи потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно, визначаючи, які саме питання були вирішені за допомогою цих методів.

Вступ має містити опис отриманих результатів проведеного дослідження з виокремленням особливостей, елементів нетрадиційного підходу до теоретичних чи практичних аспектів у діяльності організацій (підприємств).

У вступі слід також подати інформацію щодо наявних публікацій за темою дипломної роботи у фахових наукових виданнях або оприлюднених на науково-практичних конференціях. Копії статей або тез доповідей розміщують у додатках до роботи.

Теоретичний розділ

Теоретичний розділ має містити два підрозділи. У **першому підрозділі** теоретичного розділу розглядають загальні теоретичні аспекти теми дипломної роботи, які є предметом дослідження, аналізуючи літературні джерела з досліджуваної тематики, на які обов'язково треба робити посилання. Доцільно розкрити зміст ключових понять дослідження, охарактеризувати їхнє місце в системі менеджменту або в логістичній системі підприємства, навести їх класифікацію, структуру тощо. Бажаним є порівняння різних поглядів, використання опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела. Положення теоретичного аналізу узагальнюють у вигляді аналітичних таблиць. Бажано ілюструвати текст графічним матеріалом: схемами, графіками, алгоритмами, діаграмами.

Також у першому підрозділі теоретичного розділу визначають особливості процесу управління питанням (наприклад, управління складською, транспортною, закупівельною діяльністю тощо), що розкриває тему дипломної роботи, яка є центральною в межах дослідження. Розглядають етапи процесу управління, їх особливості, інструменти, алгоритми, схеми, процедури, технології, які може використовувати підприємство для реалізації власних завдань у рамках об'єкта дослідження. У багатьох випадках доцільно сформулювати цей підрозділ на основі зведеної таблиці або рисунку з подальшим детальним описом складових.

Другий підрозділ теоретичного розділу присвячують висвітленню особливостей методичного забезпечення теми дипломної роботи з наведенням формул (наприклад, оцінювання ефективності управління певною логістичною діяльністю), методів управління, організації, планування з урахуванням світового досвіду розв'язання питання диплома, яке є предметом дослідження. Розглядають конкретні приклади з практики діяльності провідних вітчизняних підприємств або світових компаній, аналізують тенденції, що склалися, зокрема з використанням статистичних даних, які узагальнюють, застосовуючи економіко-математичні методи.

У **висновках до першого розділу** наводять основні отримані теоретичні узагальнення та власні пропозиції, результати теоретичного аналізу.

Аналітичний розділ

Після розгляду проблем дипломної роботи в теоретичному аспекті здобувач вищої освіти переходить до виконання аналітичного розділу роботи, який повинен мати назву "**Комплексний аналіз діяльності ... (назва організації)**". Цей розділ також містить два підрозділи.

Перший підрозділ розділу 2 "Загальна характеристика та основні економічні показники діяльності підприємства".

Характеристика підприємства має містити:

загальні відомості про підприємство, що аналізують: повна назва підприємства, форма власності, коротка історія розвитку підприємства, дата організації та час існування на ринку, наявність філій;

характеристику виробничо-господарської діяльності: основні напрями виробничої діяльності – номенклатура (асортимент) основної продукції та товарів народного споживання, перелік робіт і послуг; освоєння нових видів продукції, виробничі потужності, виробничі площі;

організаційну структуру управління підприємством (у вигляді схеми) та оцінювання принципів її побудови та функціонування.

Для характеристики підприємства також можна:

визначити характер ринку (міжнародний, національний, регіональний, міський, районний тощо); зібравши відповідну інформацію, зробити висновок про обсяг ринку; визначити тип ринку, на якому діє організація (монополістичний, олігополістичний тощо);

охарактеризувати стан конкуренції, надати характеристику підприємств, які діють на тому самому ринку, що й організація, яка є базою дослідження, і які є її безпосередніми конкурентами;

надати загальну характеристику середовища функціонування підприємства. З'ясувати місце підприємства у виробничо-господарському комплексі країни або регіону, скласти схему його взаємозв'язків з іншими підприємствами, організаціями й установами (зовнішнім середовищем): постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, банками, державними органами, фондовою біржею, фінансовими посередниками та іншими учасниками фондового ринку, науково-дослідними організаціями тощо.

Також у першому підрозділі за статистичною звітністю подають економічну та функціональну характеристику діяльності бази дослідження (підприємства, установи, організації тощо). Економічний аналіз результатів діяльності підприємства проводять за основними напрямками: узагальнювальні показники діяльності підприємства, основні виробничі фонди, матеріальні ресурси, трудові ресурси, нематеріальні активи.

Інформаційною основою економічного аналізу є баланс (форма 1), звіт про фінансові результати (форма 2), статистичний звіт з праці (Форма 1-ПВ) тощо. При цьому саму звітність наводять у додатку дипломної роботи "Фінансова та статистична звітність підприємства" або "Фінансова звітність підприємства", а в тексті подають розрахунки показників у табличній формі, їх інтерпретацію та висновки з аналізу.

Аналіз основних економічних показників діяльності підприємства має містити:

1. Аналіз економічних показників діяльності підприємства за два (звітний та попередній) періоди (роки, квартали).

Основними джерелами для збирання інформації та проведення аналізу можуть бути: фінансова звітність підприємства за рік ("Баланс", "Звіт про фінансові результати", "Звіт про рух грошових коштів"); основні

форми статичної звітності підприємств: форма № 1-п "Звіт про виробництво промислової продукції", форма № 3 ПВ "Звіт про використання робочого часу", форма № 1-інновація, форма № 2-пром (інновація). Рекомендований перелік показників наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Основні економічні показники діяльності підприємства

№ з/п	Показники	Одиниці вимірювання	Періоди		Зміна	
			попередній рік	звітний рік	в абс. вираженні (+,-)	у %
1	2	3	4	5	6	7
1	Обсяг товарної продукції без ПДВ у діючих цінах	тис. грн				
2	Обсяг товарної продукції без ПДВ у порівняльних цінах	тис. грн				
3	Виручка від реалізації продукції без ПДВ у діючих цінах	тис. грн				
4	Виробнича собівартість продукції, у тому числі	тис. грн				
4.1	сировина і матеріали	тис. грн				
4.2	паливо та енергія на технологічні нужди	тис. грн				
4.3	основна заробітна плата основних робітників	тис. грн				
4.4	загальновиробничі витрати	тис. грн				
5	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн				
6	Адміністративні витрати	тис. грн				
7	Витрати на збут	тис. грн				
8	Середньоспиксова чисельність працівників	осіб				
	у тому числі за категоріями:					
8.1	основні робітники	осіб				
8.2	допоміжні робітники	осіб				
8.3	спеціалісти, службовці	осіб				
8.4	адміністративно-управлінський персонал	осіб				
9	Чисельність на початок періоду	осіб				
10	Прийнято працівників	осіб				
11	Вибуло працівників, у тому числі	осіб				

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7
11.1	з причин скорочення штату	осіб				
11.2	за власним бажанням	осіб				
11.3	за порушення трудової дисципліни	осіб				
12	Чисельність на кінець періоду	осіб				
13	Фонд оплати праці	тис. грн				
14	Фонд робочого часу	год				
15	Валовий прибуток від реалізації продукції	тис. грн				
16	Вартість основних виробничих фондів (ОВФ) на початок періоду	тис. грн				
17	Вартість ОВФ на кінець періоду	тис. грн				
18	Вартість ОВФ, що надійшли	тис. грн				
19	Вартість ОВФ, що вибули	тис. грн				
20	Середньорічна вартість ОВФ	тис. грн				
21	Середньорічна вартість активної частини ОВФ	тис. грн				

Рівень зміни показників в абсолютному вираженні дорівнює:

$$\Delta Z = Z_{зр} - Z_{пр}, \quad (1)$$

де ΔZ – зміна показника в абсолютному вираженні;

$Z_{зр}$ – значення показника звітному періоді;

$Z_{пр}$ – значення показника в попередньому періоді.

Розрахунок зміни показників у відсотках можна здійснювати за допомогою розрахунку темпів їх зростання або темпів приросту.

Темп зростання (T_z) показника розраховують за такою формулою:

$$T_z = \frac{Z_{зр}}{Z_{пр}} \times 100 \%. \quad (2)$$

Темп приросту ($T_{пр}$) розраховують за такою формулою:

$$T_{пр} = \frac{Z_{зр} - Z_{пр}}{Z_{пр}} \times 100 \%. \quad (3)$$

Для більш детального аналізу діяльності підприємства потрібно розрахувати такі показники: продуктивність праці, матеріаловіддачу, матеріалоємність, фондівіддачу, фондоємність, рентабельність виробництва та продукції.

Продуктивність – це ефективність використання ресурсів: праці капіталу, землі, матеріалів, енергії, інформації – під час виробництва різних товарів і надання послуг. Вона відображає взаємозв'язок між кількістю і якістю вироблених товарів або наданих послуг і ресурсами, які були витрачені на їх виробництво. Продуктивність праці визначають за такою формулою:

$$ПП = \frac{ТП}{Ч}, \quad (4)$$

де ПП – продуктивність праці, тис. грн/особу;

ТП – обсяг товарної продукції, тис. грн;

Ч – середньоспискова чисельність працівників, осіб.

Матеріаловіддача – це відношення вартості випущеної продукції до суми матеріальних витрат. Цей показник характеризує віддачу матеріалів, тобто скільки випущено продукції з кожної гривні застосованих матеріальних ресурсів (сировини, палива, енергії тощо). Для розрахунку використовують таку формулу:

$$Мв = \frac{ВП}{МВ}, \quad (5)$$

де Мв – матеріаловіддача, грн/грн;

ВП – вартість випущеної продукції, тис. грн;

МВ – сума матеріальних витрат, тис. грн.

Матеріалоємність – це показник, зворотний матеріаловіддачі, який показує, скільки матеріальних витрат фактично припадає на виробництво одиниці продукції. Розрахунок матеріалоємності підприємства проводять за формулою:

$$Мє = \frac{МВ}{ВП} \quad \text{або} \quad Мє = \frac{1}{Мв}, \quad (6)$$

де Мє – матеріалоємність, грн/грн.

Найбільш узагальнювальним показником використання основних фондів є фондівіддача, яку визначають відношенням обсягу випущеної продукції до вартості основних виробничих фондів:

$$Фв = \frac{ТП}{ОВФ}, \quad (7)$$

де Фв – фондівіддача, грн/грн;

ТП – обсяг товарної продукції, тис. грн;

ОВФ – середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.

Фондоємність – це показник, зворотний фондівіддачі, який характеризує величину основних виробничих фондів, що припадає на 1 грн продукції. Розраховують за такою формулою:

$$Фє = \frac{ОВФ}{ТП} \quad \text{або} \quad Фє = \frac{1}{Фв}, \quad (8)$$

де Фє – фондоємність, грн/грн.

Рентабельність виробництва продукції визначають за формулою:

$$Рв = \frac{ВПр}{С} \times 100 \%, \quad (9)$$

де Рв – рентабельність виробництва продукції, %;

ВПр – валовий прибуток, тис. грн;

С – собівартість продукції, тис. грн.

Розраховані економічні показники діяльності підприємства слід подати в табл. 3.

Таблиця 3

Основні розрахункові економічні показники діяльності підприємства

№ з/п	Показники	Одиниця вимірювання	Періоди		Зміна	
			попередній рік	звітний рік	в абс. вираженні (+,-)	у %
1	2	3	4	5	6	7
1	Продуктивність праці	грн/особа				
2	Матеріалівіддача	грн/грн				
3	Матеріалоємність	грн/грн				
4	Фондовіддача	грн/грн				

1	2	3	4	5	6	7
5	Фондоємність	грн/грн				
6	Рентабельність виробництва	%				

На основі вихідних і розрахункових техніко-економічних показників потрібно зробити висновки щодо стану підприємства у звітному періоді порівняно з попередніми (або плановими) значеннями.

Важливою складовою аналітичного розділу дипломної роботи є **другий підрозділ**, у якому наводять аналіз вирішення на підприємстві (в організації) того чи іншого питання відповідно до теми дипломної роботи, тобто аналіз предметної області з метою виявлення позитивних сторін та наявних недоліків. Доцільно вказати, у якому підрозділі вирішують питання дипломної роботи, якими методами, які документи є основними, яку посаду виконавця закріплено для вирішення питання дипломної роботи. Використання економіко-математичних методів та моделей дозволить отримати більш обґрунтовані висновки, хоч і не є обов'язковим.

Здобувачу вищої освіти значну увагу слід приділити формулюванню висновків. Бажаним є узагальнення виявлених у межах предметної області проблем у формі карти проблеми. Важливість цього завершального етапу здійснення аналізу зумовлено тим, що його результати є базою для виконання робіт на наступній стадії опрацювання теми дипломної роботи – під час підготовки й обґрунтування проєктних рекомендацій щодо усунення наявних недоліків, а також удосконалення організації розв'язування проблем дипломної роботи. Тому треба особливо увагу звернути на чіткість визначення складу і формулювання висновків з аналізу.

У **висновках до другого розділу** наводять основні результати аналізу з кількісними значеннями відхилень за основними дослідженими показниками.

Проєктний розділ

Завданням **третього розділу** є розроблення конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами діяльності організації на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, викладених у першому розділі, а також висновків, зроблених у другому розділі дослідження. Назву розділу формулюють зазвичай таким чином: "**Удосконалення ... (предмет дослідження) на ... (база дослідження)**".

Перший підрозділ має містити детальні пропозиції щодо вдосконалення діяльності організації відповідно до напряму дослідження (з розгорнутим обґрунтуванням) та будуватися на підставі висновків з аналізу, проведеного в другому розділі, з огляду на виявлені відхилення, проблеми та недоліки. Необхідно навести формули розрахунку, методи, запропоновані для вирішення питання дипломної роботи, безпосередньо навести розрахунки на базі практичного матеріалу підприємства і продемонструвати доцільність удосконалення.

Слід розкрити основні питання організації, планування або контролю розроблених пропозицій щодо підприємства. Наводять основні параметри організації, плану чи процесу контролю, за потреби деталізують їх окремі елементи, указують відповідальні посади для виконання пропозицій дипломної роботи, демонструють взаємозв'язки між підрозділами підприємства, суб'єктами зовнішнього середовища.

Використання економіко-математичних моделей і розрахунків сприятиме підвищенню оцінки за дипломну роботу.

У **другому підрозділі**, який має назву "**Розрахунок економічної ефективності/соціальної ефективності від запропонованих заходів**", наводять розрахунок економічної, соціальної ефективності або ефекту від заходів щодо вдосконалення логістичної діяльності підприємства відповідно до теми дипломної роботи. Також додатково може бути подано розрахунок науково-практичного рівня пропозицій дипломної роботи. У цьому підрозділі обов'язково подають зведену таблицю з розрахунками узагальнювальних і часткових показників ефективності за кожним із заходів, запропонованих у роботі.

У **висновках до третього розділу** наводять основні результати аналізу з кількісними значеннями відхилень за основними дослідженими показниками.

Висновки

Висновки – це завершальний етап бакалаврської дипломної роботи. У них коротко наводять найбільш важливі теоретичні та практичні положення, які містять оцінювання досягнутих результатів з погляду відповідності меті бакалаврської роботи і поставленим у вступі завданням, а також пропозиції щодо вдосконалення досліджуваного напряму діяльності організації. Послідовність висновків має відповідати поставленим і наведеним у вступі завданням, тобто кожному завданню має відповідати висновок.

Оформлення дипломної роботи бакалавра

Загальні вимоги

Дипломну роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм); через півтора міжрядковий інтервали – 1,5; до тридцяти рядків на сторінці (рис. 1).

Шрифт основного тексту – звичайний, 14 pts Times New Roman. Абзацний відступ має становити 1,25 см, вирівнювання основного тексту – по ширині. "Висячих рядків" не допускають.

Текст дипломної роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які з'явилися під час написання дипломної роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому самому місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту рисунка) машинописним способом. Допускають наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

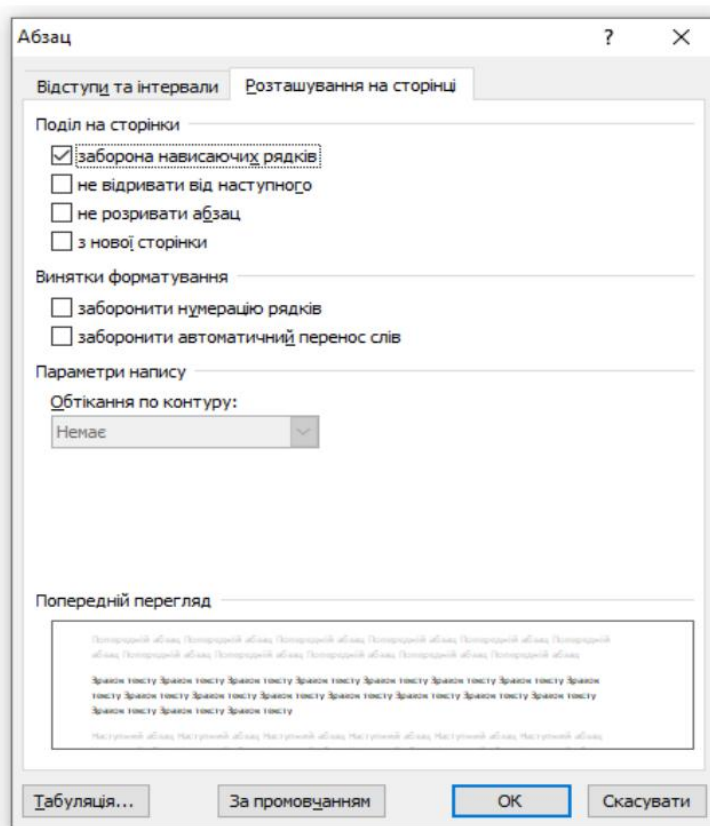


Рис. 1. Відступи та інтервали

Текст основної частини дипломної роботи бакалавра поділяють на розділи та підрозділи.

Заголовки структурних частин (**ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**) та розділів друкують **великими літерами напівжирним шрифтом** по центру симетрично до основного тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) **напівжирним шрифтом** з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між назвами структурних частин, назвами розділів і текстом має дорівнювати одному полуторному інтервалу.

Кожна структурна частина та розділ дипломної роботи починаються з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш (пояснювальна записка), який включають до загальної нумерації сторінок. Аркуш завдання до дипломної роботи є двосторонньою формою – це друга та третя сторінки дипломної роботи бакалавра. Подання голові екзаменаційної комісії є четвертою сторінкою. Реферат українською й англійською мовами – п'ята і шоста сторінка. Сторінка "ЗМІСТ" – відповідно сьома. На титульному аркуші, аркуші завдання до дипломної роботи, поданні, рефератах, змісті та першій сторінці вступу номер сторінки не ставлять. Нумери проставляють, починаючи з другої сторінки вступ, у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

До загального обсягу дипломної роботи бакалавра не входять додатки, але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації.

Такі структурні частини дипломної роботи бакалавра, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, не мають порядкового номера. Слід звернути увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: 1. ВСТУП або Розділ 6.

ВИСНОВКИ. Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера ставлять крапку і друкують заголовок розділу з вирівнюванням по центру.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу має бути крапка, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку друкують заголовок підрозділу з абзацу з вирівнюванням по ширині. Приклад оформлення наведено на рис. 2.

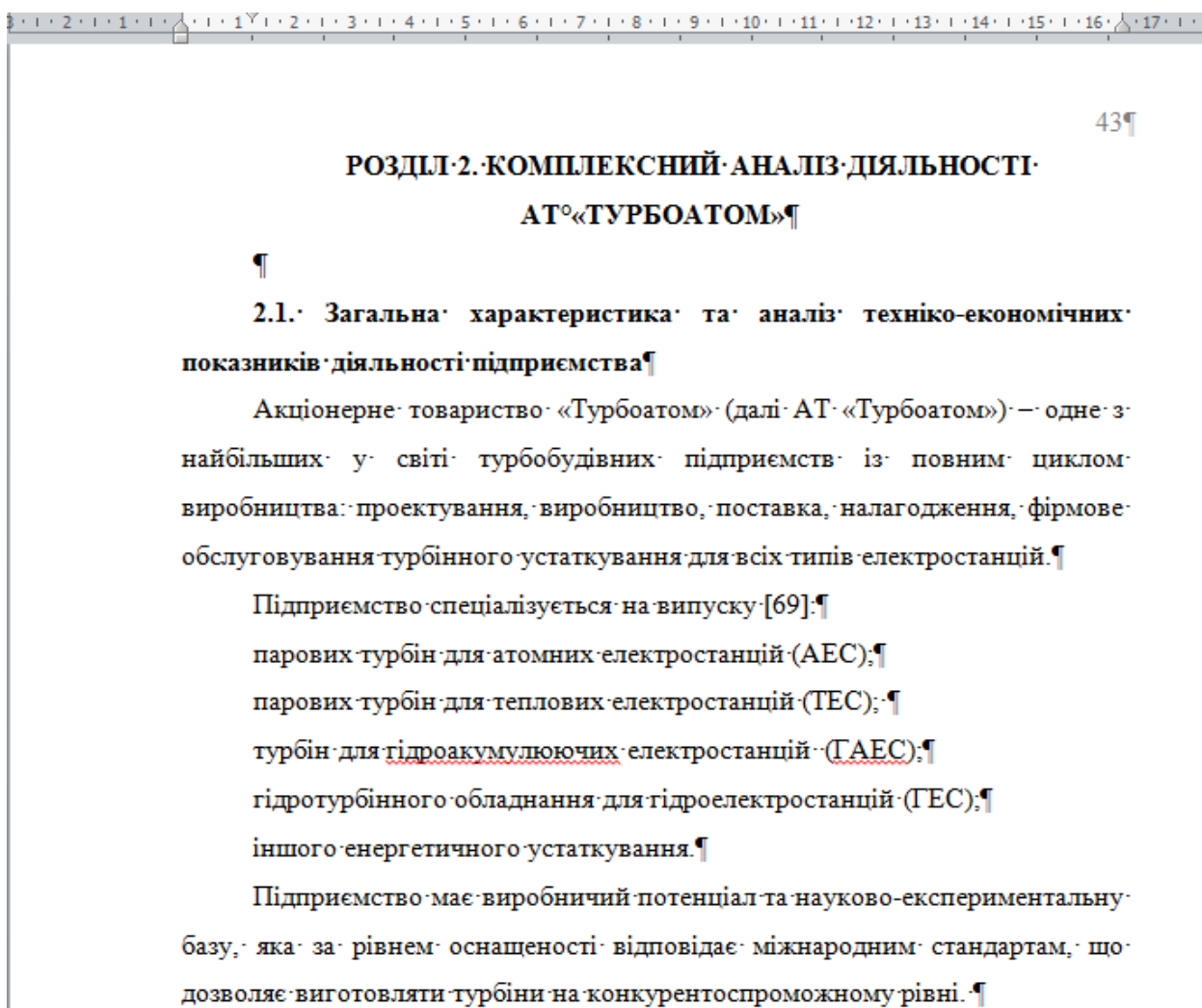


Рис. 2. Приклад оформлення розділів і підрозділів

Ілюстрації і таблиці

Ілюстрації (рисунок, схеми, графіки, карти) і таблиці потрібно подавати в дипломній роботі бакалавра безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Посилання на рисунки і таблиці

в тексті роботи є обов'язковими, наприклад: "наведено на рис. 1.3", "... подано у табл. 2.2". У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово дивись, наприклад: "... див. табл. 1.3".

Текст ілюстрацій і таблиць виконують шрифтом Times New Roman, 12 pts, інтервал 1,0.

Рисунки виконують редактором Microsoft Word. Вони мають бути єдиним об'єктом.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер рисунка має складатися з номера розділу і порядкового номера рисунка, між якими ставлять крапку. Назву рисунка розміщують з абзацного відступу з вирівнюванням по ширині. Між текстом і рисунком, а також між назвою рисунка та наступним текстом має бути один вільний рядок. Приклад оформлення ілюстрацій наведено на рис. 3.

На внутрішні фактори всередині компанії впливають інші сфери логістики. Знаходження економічних компромісів між усіма відділами та структурними підрозділами організації з урахуванням цілей інших відділів оптимізує роботу всієї організації та зв'язує закупівлі з усією системою логістики організації (рис. 1.1) [3, с. 343].

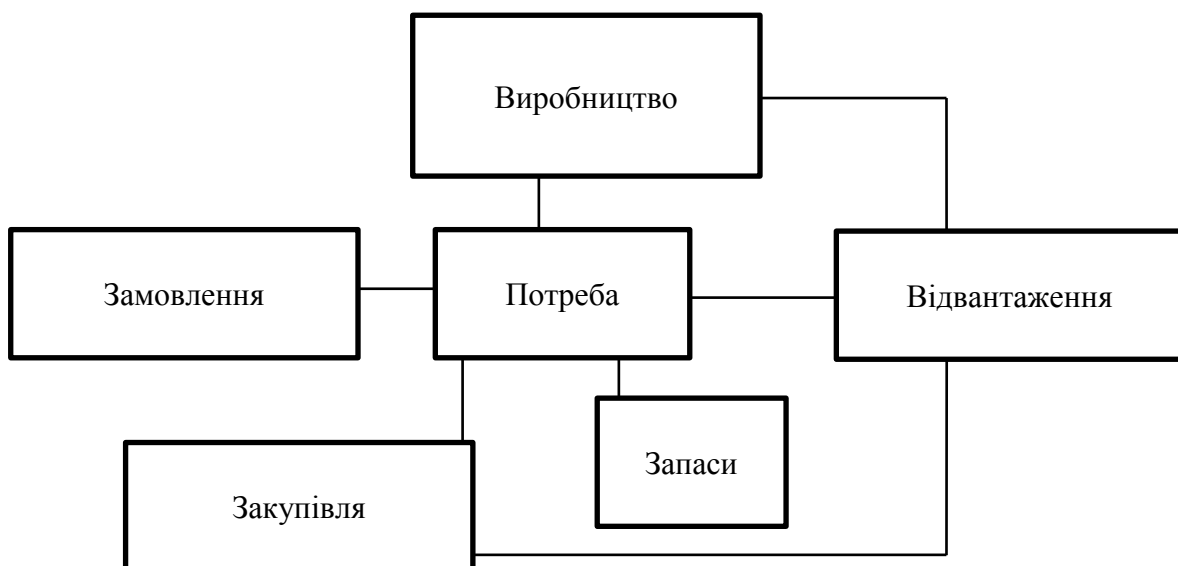


Рис. 1.1. Ланцюг закупівель та виконання планових завдань [3, с. 343]

Рис. 3. Приклад оформлення ілюстрацій

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставлять крапку, наприклад: "Таблиця 1.3" (третя таблиця першого розділу). Приклад оформлення таблиці подано на рис. 4.

Відмінності між закупівельною логістикою та управлінням закупівлями матеріально-технічних ресурсів наведені в табл. 1.2 [2, с. 125].

Таблиця 1.2

Порівняння змісту закупівельної логістики та логістичного управління закупівлями матеріально-технічних ресурсів

Ознака	Закупівельна логістика	Управління закупівлями матеріально-технічних ресурсів
Методологічна основа	Теоретичні основи логістики	Теоретичні основи менеджменту та теоретичні основи логістики
Місце в системі наук	Складова логістики	Складова логістичного менеджменту
Рівні управління	Оперативний рівень	Стратегічний та оперативний рівні

Рис. 4. Приклад оформлення таблиці

Якщо таблицю розміщують на двох сторінках, то на другій сторінці у верхньому правому куті безпосередньо над таблицею пишуть слова "Закінчення табл." і вказують номер таблиці, наприклад: "Закінчення табл. 1.2". Крім того, на першій сторінці під головкою таблиці вміщують рядок із порядковими номерами стовпців, а на інших сторінках такий рядок вміщують замість головки. Якщо таблицю розміщують на трьох і більше сторінках, то слова "Закінчення табл." пишуть тільки над останньою частиною таблиці, на попередніх сторінках із таблицею вказують "Продовження табл.". Приклад оформлення наведено на рис. 5.

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	200 623,00	120 358,00
Усього за розділом II	1195	1 152 008,00	1 240 299,00
III, Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	909 075,00
Баланс	1300	4 981 227,00	5 118 088,00

Закінчення табл. 2.1

1	2	3	4
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	558 420,00	524 493,00

Рис. 5. Приклад оформлення таблиць, які розміщують на декількох сторінках

Формули

Формули в дипломній роботі виконують редактором Microsoft Equation 3.0.

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (1.6) (шоста формула першого розділу) (рис. 6).

Посилання на формули дипломної роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад "... у формулі (2.1)".

Формула розрахунку енергоефективності перевезення (1.6):

$$K_3 = \frac{Z\phi \times B}{E}, \quad (1.6)$$

де $Z\phi$ – фактичне завантаження транспорту, що було перевезено;

B – відстань, що було подолане;

E – витрати енергії, палива.

Рис. 6. Порядок оформлення формул

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання дипломної роботи здобувач вищої освіти має посилатися на джерела, матеріали, окремі результати яких наведено в дипломній роботі, або на ідеях і висновках яких розроблено проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячено дипломну роботу.

Такі посилання дозволяють відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про їх цитування, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні потрібно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке є посилання в дипломній роботі.

Посилання в тексті дипломної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером у списку використаних джерел у квадратних дужках. Приклад оформлення посилань наведено на рис. 7.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, адже найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

визначають можливості ефективного регулювання та координацію людської діяльності.¶

Сьогодні одним із ключових чинників підвищення ефективності діяльності промислового підприємства є ставлення до кадрів підприємства. Щоб мати висококваліфікованих фахівців, складових ядра промислового підприємства, створити у них стимул до ефективної роботи, керівники змушені використовувати систему управління кадровим потенціалом. Нові умови господарювання на підприємствах висувають нові вимоги до формування і використання їхнього кадрового потенціалу. [45, с. 205].¶

Оцінка кадрового потенціалу для підприємства має велике значення, тому важливо визначити її основні цілі для підприємства [70, с. 382].¶

визначення завдань управління кадровим потенціалом;¶

покращення продуктивності праці робітників;¶

розроблення кадрового резерву для кар'єрного зростання;¶

визначення кандидатів на необхідні внутрішньо організаційні переміщення;¶

визначення потреби в навчанні, підвищенні кваліфікації.¶

Можна виділити такі основні завдання оцінки кадрового потенціалу:¶
надання інформації, необхідної для прийняття рішень у галузі управління персоналом як для менеджерів з персоналу, так і для вищого керівництва;¶

забезпечення менеджерів методами чисельного виміру вартості людських ресурсів, необхідних для прийняття конкретних рішень [70, с. 383].¶

Працездатність людини й акумульовані (накопичені) у процесі трудової діяльності творчі здібності працівника (досвід) підвищуються в міру розвитку й удосконалювання знань і навичок, зміцнення здоров'я, поліпшення умов праці та життєдіяльності. Але вони можуть і знижуватися, якщо, зокрема, погіршується стан здоров'я працівника, посилюється режим праці тощо. Коли

Рис. 7. Приклад оформлення посилань

Загальні вимоги до цитування такі:

текст цитати починають і закінчують лапками і наводять у тій граматичній формі, у якій його подано в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виокремлюють лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовують вираз "так званий";

цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускають без перекручення авторського тексту і позначають трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, усередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або після нього був розділовий знак, то його не зберігають;

кожну цитату обов'язково супроводжують посиланням на джерело; у разі непрямого цитування (переказу, викладу думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Список використаних джерел

Список використаних джерел розміщується після висновків. Він складається з літературних джерел, що були використані студентом під час написання дипломної роботи, а саме: законодавчо-нормативних актів, монографій, статей у періодичних виданнях, інтернет-ресурсів тощо. Неопубліковані джерела (звітність, технічно-нормативна та інша внутрішня документація підприємства, конспект лекцій тощо) до списку використаної літератури не вносять.

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або назв. Якщо використовується інформація з інтернету, то потрібно вказувати не тільки назву сайту, а і назву статті, автора або документа, на які посилається автор, та адресу доступу до ресурсу. Нормативні та законодавчі акти, інтернет-джерела не виокремлюються та розміщуються у алфавітному порядку разом з іншими літературними джерелами. Усі літературні джерела слід подавати мовою оригіналу. Їх кількість не повинна бути менше 70 джерел і обов'язково включати закони та іноземну літературу мовою оригіналу, наукові праці вчених ХНЕУ ім. С. Кузнеця, викладачів кафедри менеджменту, логістики та інновацій та керівника дипломної роботи.

Зразок оформлення літературних джерел за видами

Книги

Один автор

Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством : теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Л. О. Лігоненко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – 580 с.

Приймак В. М. Прийняття управлінських рішень / В. М. Приймак. – Київ : Аттіка, 2022. – 240 с.

Телетов О. С. Маркетингові дослідження : навч. посіб. / О. С. Телетов. – Київ : Знання, 2019. – 299 с.

Два автори

Старостіна А. О. Промисловий маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика : підручник / А. О. Старостіна, А. О. Длігач. – Київ : Знання, 2024. – 358 с.

Три автори

Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. / О. С. Федонін, І. М. Рєпіна, О. І. Олексюк. – Київ : КНЕУ, 2024. – 316 с.

Ястремська О. М. Бренди промислових підприємств: формування та ефективність використання : монографія / О. М. Ястремська, О. М. Тімонін, К. О. Тімонін. – Харків : ХНЕУ, 2023. – 243 с.

Статті

Ковінько О. М. Управління брендом у системі управління маркетинговою діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Ковінько, Д. В. Оголь, Н. О. Шевченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 368–372. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/73.pdf>.

Мельникова К. В. Проектування логістичних систем з міжнародними аутсорсинговими компаніями в комерційній логістиці [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова // Науковий журнал "Бізнес Інформ", № 10. – 2023. – С. 334–340. – Режим доступу : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-10_0-pages-334_340.pdf.

Матеріали з інтернету

Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.elalog.org> – ELA.

Journal of international logistics and trade [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.emeraldgrouppublishing.com/journal/jilt>.

Додатки

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, який використовують для повноти сприйняття дипломної роботи:

схему організаційної структури управління організації (підприємства);

форми фінансової і статистичної звітності підприємства без печатки й підписів його керівництва;

наведені статистичні та інформаційні дані в таблицях (великі за обсягом), формули та вхідні дані для розрахунків;

протоколи, акти, інструкції та методики, опис алгоритмів і програм розв'язування задач на комп'ютері, розроблених у процесі виконання дипломної роботи;

ілюстративний матеріал допоміжного характеру;

допоміжні матеріали, що мають прикладне значення (таблиці, рисунки, положення про роботу відділів підприємства, організації);

копії наукових публікацій здобувача вищої освіти за темою дипломної роботи.

Матеріал, поданий у додатках, має відповідати обраній темі дослідження й містити необхідні матеріали, що були базою для проведення досліджень і практичних розробок.

Додатки оформлюють як продовження дипломної роботи бакалавра на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті дипломної роботи.

Першою сторінкою додатків є окремий аркуш, на якому друкують слово "ДОДАТКИ" напівжирним шрифтом Times New Roman, кг 14 (рис. 8).

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: "додаток А", "додаток Б". Один додаток позначають як "Додаток А". Під час оформлення кожен додаток починають із нової сторінки.

Першою сторінкою додатка має бути сторінка, на якій посередині рядка великими літерами друкують слово "ДОДАТОК" і велику літеру, що його позначає додаток. У наступному рядку наводять назву додатка з великою літери напівжирним шрифтом Times New Roman, кг 14. Приклад оформлення наведено на рис. 9.

Текст кожного додатка за потреби можна поділити на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка.

У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А.

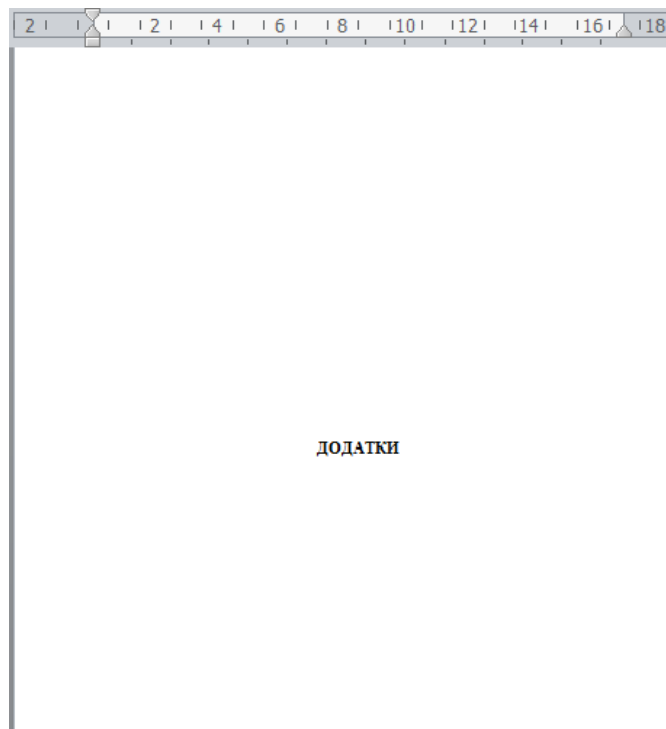


Рис. 8. Оформлення першої сторінки додатків

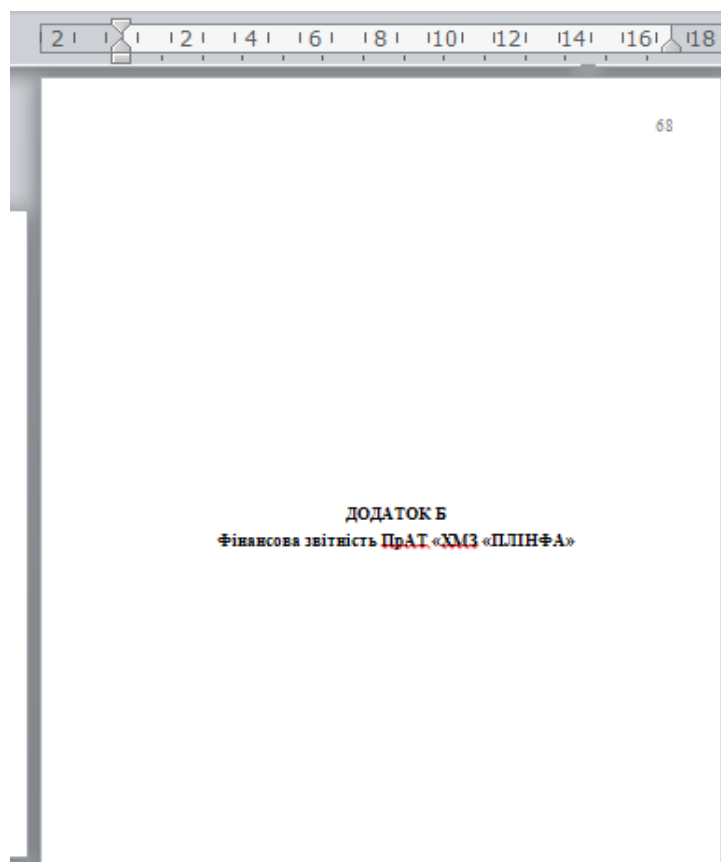


Рис. 9. Приклад оформлення додатка

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д.

Порядок подання і захисту дипломної роботи

Згідно з регламентом здобувач вищої освіти зобов'язаний подавати дипломну роботу керівникові на перевірку розділами в установлені строки. Під час підготовки до захисту слід усунути всі зауваження керівника щодо структури, змісту й відповідності роботи вимогам.

Не менш ніж за два тижні до захисту за графіком навчально-методичного відділу дипломну роботу перевіряють на антиплагіат, для чого здобувач вищої освіти має у визначені кафедрою строки надати відповідальній особі дипломну роботу одним файлом у форматі word або pdf. Перевірку здійснюють із використанням інтернет-сервісу StrikePlagiarism.com (<http://strikeplagiarism.com>), що регламентовано відповідними угодами університету, на основі внутрішньої бази документів університету (синхронізованої з репозитарієм університету) та відкритих інтернет-ресурсів. Перевірку для здобувачів вищої освіти ХНЕУ ім. С. Кузнеця проводять безкоштовно.

Інтернет-сервіс StrikePlagiarism.com формує скорочений і повний звіти про перевірку кожної дипломної роботи у форматі .pdf. Скорочений звіт перевірки формується, якщо відсоток запозичень не перевищує 44 % – порогове значення, встановлене кафедрою менеджменту, логістики та інновацій. Повний звіт перевірки формується, якщо відсоток запозичень перевищує порогове значення. Звіт у форматі .pdf передають на кафедру відповідальній особі, а дипломну роботу повертають на доопрацювання здобувачу вищої освіти.

Якщо під час перевірки дипломної роботи виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції) як передбачувані спроби укриття плагіату, що роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (ст. 32 ЗУ "Про вищу освіту", пункт 3.1; ст. 42 ЗУ "Про освіту") та вимогами НАЗЯВО (Критерій 5), а також Кодексу академічної доброчесності, – роботу не приймають і не допускають до захисту в екзаменаційній комісії. У разі незгоди здобувача вищої освіти роботу з результатами перевірки виносять на розгляд комісії з академічної доброчесності факультету.

Не пізніш ніж за тиждень до дати захисту проводять **нормо-контроль** (перевірку оформлення тексту дипломної роботи на відповідність вимогам), на який потрібно подати:

пояснювальну записку дипломної роботи бакалавра з підписами здобувача вищої освіти та керівника;

електронний варіант пояснювальної записки вищої освіти дипломної роботи у форматі word разом із додатками;

презентацію до дипломної роботи в електронному вигляді, а також її роздрукований варіант із підписами здобувача і керівника роботи;

зовнішню рецензію на дипломну роботу. Рецензування дипломних робіт виконують висококваліфіковані спеціалісти виробничих, наукових і проектних організацій, викладачі, які є фахівцями зі спеціальності;

звіт про проходження перевірки на антиплагіат.

Після усунення всіх зауважень особа, відповідальна за нормо-контроль, ставить свій підпис у поданні. Здобувач вищої освіти має оформити остаточний варіант роботи у твердій палітурці. До конверту, якій розміщують на палітурці диплому, вкладають довідку про проходження перевірки на антиплагіат і рецензію. Далі здобувач вищої освіти підписує роботу в завідувача кафедри та подає її до деканату, де зроблять записи в поданні.

Перед захистом здобувач вищої освіти зобов'язаний ознайомитися з рецензією, проаналізувати її та підготувати відповіді на зауваження рецензента.

До захисту не допускають здобувачів вищої освіти, які не виконали навчальний план і на момент подання до захисту дипломної роботи бакалавра мають академічну заборгованість. Питання про недопуск дипломної роботи до захисту розглядають на засіданні випускової кафедри за участю дипломника і керівника.

Для проведення атестації здобувачів вищої освіти створюють екзаменаційні комісії, до складу яких включаються науково-педагогічних працівників, представників роботодавців та їх об'єднань.

Основними функціями екзаменаційної комісії є:

установлення відповідності рівня підготовки здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми;

присвоєння освітньої кваліфікації згідно з відповідним рівнем освіти за результатами атестації, що є підставою для видачі здобувачу вищої освіти диплома про вищу освіту;

розроблення рекомендацій, спрямованих на удосконалення підготовки здобувачів вищої освіти, на основі результатів роботи екзаменаційної комісії.

Екзаменаційні комісії працюють у строки, визначені графіком навчального процесу на поточний навчальний рік, що розробляють на основі навчальних планів за відповідними спеціальностями (освітніми програмами), затверджують наказом ректора університету і доводять до випускових кафедр до початку навчального року. Дату захисту здобувача вищої освіти визначають графіком засідань екзаменаційних комісій.

Під час захисту дипломних робіт до екзаменаційної комісії подають: дипломні роботи здобувачів вищої освіти, допущених до захисту; рецензії на дипломні роботи.

До екзаменаційної комісії можуть подавати й інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність здобувача вищої освіти, наукову та практичну цінність виконаної ним роботи: друковані статті, акти про практичне впровадження результатів дипломного проектування тощо.

Процедура захисту дипломної роботи складається з:

оголошення секретарем екзаменаційної комісії прізвища, імені та по батькові здобувача вищої освіти, теми його роботи;

оголошення здобутків здобувача вищої освіти (наукових, творчих, рекомендацій випускової кафедри);

доповіді здобувача вищої освіти в довільній формі про сутність роботи, основні наукові здобутки, отримані результати та ступінь виконання завдання. При цьому використовують різні форми візуалізації доповіді: обов'язковий графічний матеріал роботи (проєкту), слайди, мультимедійні проєктори, аудіо-, відеоапаратуру тощо;

відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії;

оголошення секретарем екзаменаційної комісії висновку керівника або виступу керівника зі стислою характеристикою роботи здобувача вищої освіти в процесі підготовки роботи;

оголошення секретарем екзаменаційної комісії рецензії на роботу;

відповіді здобувача вищої освіти на зауваження керівника роботи та рецензента;

оголошення голови екзаменаційної комісії про закінчення захисту здобувача вищої освіти.

У процесі публічного захисту кандидат на присвоєння освітнього ступеня бакалавра має показати уміння чітко й упевнено викладати зміст проведених досліджень, аргументовано відповідати на запитання та вести дискусію.

Доповідь здобувача вищої освіти має бути стислою, конкретною, повинна супроводжуватися презентаційними матеріалами, призначеними для загального перегляду. У доповіді потрібно розкрити:

актуальність теми дослідження;

мету, предмет, об'єкт, основні завдання, вирішені в роботі;

сутність роботи, основні наукові здобутки, отримані результати та ступінь виконання завдання;

висновки з отриманих результатів роботи.

Час для доповіді – не більш ніж 7 хвилин.

Головне завдання доповіді – детально та наочно проілюструвати ті чи інші твердження автора. Тому слід вчасно посилатися на відповідний матеріал, акцентувати на ньому увагу членів комісії.

Члени екзаменаційної комісії, присутні на захисті, ставлять здобувачу вищої освіти запитання з метою визначення рівня його спеціальної підготовки та ерудиції.

Після відповідей на запитання зачитують рецензію на дипломну роботу бакалавра. На зауваження рецензента здобувач вищої освіти має дати аргументовану відповідь.

Під час захисту ведуть протокол засідання екзаменаційної комісії. Окремо зазначають думку членів екзаменаційної комісії про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора.

Загальний час захисту – не більш ніж 30 хв у середньому на одного здобувача.

Оцінювання дипломної роботи бакалавра проводять з урахуванням пропозицій у рецензії та на підставі результатів захисту роботи. Екзаменаційна комісія ухвалює вмотивоване рішення щодо кожного здобувача вищої освіти про присвоєння освітнього ступеня бакалавра. У процесі визначення оцінки враховують:

змістові аспекти роботи (актуальність вибраної теми дослідження; спрямованість роботи на розроблення реальних практичних рекомендацій; відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням, висновків – завданням; наявність альтернативних підходів

до розв'язання визначених проблем; рівень обґрунтування запропонованих рішень; ступінь самостійності проведення дослідження; мову і стиль дипломної роботи; загальне оформлення);

якість захисту роботи (уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки здобувача вищої освіти; володіння культурою презентації).

Рішення екзаменаційної комісії щодо оцінювання знань, виявлених під час підготовки та захисту дипломної роботи бакалавра, а також присвоєння освітнього ступеня бакалавра та видачі документа про освіту, ухвалюють на закритому засіданні відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. Під час однакового розподілу кількості голосів голос голови є вирішальним. Оцінювання результатів захисту дипломних робіт здійснюють за 100-бальною шкалою, прийнятою в університеті, і відображають у протоколі роботи екзаменаційної комісії.

Ухвалені екзаменаційною комісією рішення про присудження освітнього ступеня бакалавра менеджменту та видачу диплома бакалавра за результатами підсумкової атестації здобувачів вищої освіти оголошують після оформлення в установленому порядку протоколів засідань екзаменаційної комісії.

Дипломні роботи бакалаврів, які мають особливо вагомі практичні напрацювання та пропозиції, можуть бути рекомендовані екзаменаційною комісією до опублікування, до виступів і повідомлень на науково-теоретичних чи науково-практичних конференціях, семінарах тощо.

Рекомендована література

Основна

1. Загурський О. М. Управління ланцюгом постачань : навч. посіб. / О. М. Загурський. – Біла Церква : Білоцерківдрук, 2018. – 416 с.
2. Логістика : навч. посіб. для здобувачів закладів вищої освіти / Л. С. Безугла, Н. І. Юрченко, Т. В. Ільченко та ін. – Дніпро : Пороги, 2021. – 252 с.
3. Марченко В. М. Логістика : підручник / В. М. Марченко, В. В. Шутюк. – Київ : ВД "Артек", 2018. – 312 с.

4. Організація та проектування логістичних систем : підручник / за ред. М. Денисенко, П. Левковець, Л. Михайлова. – Київ : Центр, 2019. – 336 с.

5. Ястремська О. М. Міжнародна логістика : навч. посіб. / О. М. Ястремська, В. О. Письмак. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 172 с.

Додаткова

6. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

7. Кононенко А. В. Логістика : навч. посіб. до виконання практич. робіт. / А. В. Кононенко, Ю. О. Романенков, В. П. Гатило. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2019. – 56 с.

8. Кучмєєв О. О. Особливості управління матеріальними потоками в логістичних системах торговельних підприємств / О. О. Кучмєєв // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 30. – С. 99–103.

9. Логістика : навч. посіб. / О. В. Безсмертна, О. О. Мороз, Т. М. Білоконь, І. В. Шварц. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 161 с.

10. Логістика : навч. посіб. для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" всіх форм навчання [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова, Т. О. Колодізева, О. В. Авраменко та ін. ; під заг. ред. О. М. Ястремської. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 307 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12240>.

11. Мельникова К. В. Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності логістичних систем у сучасних умовах [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали міжнар. наук.-практич. конф. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – С. 254–258. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27190>.

12. Мельникова К. В. Ефективність діяльності логістичних систем [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова // Науковий журнал "Бізнес Інформ". – 2021. – № 12. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27189>.

13. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/Polozhennya-pro-atestatsiyu-zdobuvachiv-vyshhoji-osvity-HNEU.pdf>.

14. Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 "Менеджмент" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України № 1165 від 29.10.2018 р. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-073-menedzhment-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti>.

15. Регламент перевірки на унікальність академічних текстів здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ХНЕУ ім. С. Кузнеця навчально-методичним відділом. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/1/Reglament-perevirky-na-unikalnist-akademichnyh-tekstiv.pdf>.

16. Melnykova K. Mechanisms of achieving sustainable micrologistics system functioning [Electronic resource] / K. Melnykova // Development management. – 2023. – No. 21 (2). – P. 30–38. – Access mode : <http://doi.org/10.57111/devt/2.2023.30>.

Інформаційні ресурси

17. Актуальні проблеми економіки і управління : зб. наук. праць [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://probl-economy.kpi.ua/>.

18. Журнал "Дистрибуція і логістика" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrlogistica.com.ua/>.

19. Науковий журнал "Транспорт і логістика". – Режим доступу : <http://translog.com.ua/>.

20. Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації. – Режим доступу : <http://www.elalog.org> – ELA.

21. Офіційний сайт Міжнародної ради з логістики. – Режим доступу : <http://www.sole.org> – SOLE.

22. Сайт персональних навчальних систем курс "Дипломна робота бакалавра ОП "Логістика"". – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7469>.

23. Транспортно-експедиторські послуги та інформація в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://della.com.ua/>; <http://www.larditrans.com/gruz/>.

Додатки

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркуша дипломної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ
І МАРКЕТИНГУ**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, ЛОГІСТИКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	Менеджмент
Освітня програма	Логістика
Група	6.03.073.030.23.2

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему "Удосконалення закупівельної діяльності підприємства"

Виконав: здобувач Федір МАЗЕПА

Керівник: д-р екон. наук, професор Олена ЯСТРЕМСЬКА

Рецензент:

Харків – 2024

Зразок оформлення подання голові екзаменаційної комісії

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Направляється студент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти МАЗЕПА Федір до захисту дипломної роботи за спеціальністю 073 "Менеджмент" освітньої програми "Логістика" на тему "Удосконалення закупівельної діяльності підприємства".

Тема та керівник дипломної роботи затверджено наказом ректора № 107-С від "01" лютого 2023 року

Декан факультету Володимир ВОВК

Довідка про успішність і відповідність вимогам ДСТУ

Студент МАЗЕПА Федір за період навчання у ННІ менеджменту і маркетингу з 2020р. до 2024 р. повністю виконав навчальний план за освітньою програмою з таким розподілом оцінок за: національною шкалою: відмінно – 92 %, добре – 8 %, задовільно – 0 %.

Секретар факультету Інна КОЗЛОВА

Нормоконтроль Анастасія КАЛИНА

Висновок керівника дипломної роботи

Студент МАЗЕПА Федір виконав дипломну роботу в повному обсязі та у визначені строки. Зміст роботи в цілому відповідає вибраній темі, розроблені заходи обґрунтовано. Стил і мова викладення дипломної роботи відповідають вимогам, що ставляться до робіт такого рівня. Під час написання роботи було використано науково-методичні та нормативні джерела за темою дослідження, управлінську та статистичну звітність підприємства. Роботу виконано з використанням інформаційних технологій. За результатами дослідження підготовлено тези доповіді "Закупівельна стратегія підприємства" на XVII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики" 25 листопада 2024 р. Дипломну роботу рекомендовано до захисту в ЕК.

Керівник роботи Ірина КОШЕЛЕНКО

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломну роботу розглянуто на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій, протокол №18 від 30.05.2024 р. Студент МАЗЕПА Федір допускається до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

Диплом підписано КЕП

Ястремська Олена Миколаївна

Сертифікат видано АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер EU-0000000000000000000004

Структура реферату дипломної роботи

РЕФЕРАТ

Дипломна робота складається зі сторінок; ... таблиць; ... рисунків; ... джерел літератури, розміщених на ... сторінках; ... додатків.

Мета роботи.....

Об'єктом дослідження є процес..... Предметом дослідження є.....

У розділі 1 дипломної роботи досліджено

У розділі 2 проведено комплексний аналіз діяльності.....

У розділі 3.....

Ключові слова: (не менше п'яти).

Рік виконання роботи – 2024 р.

Рік захисту – 2024 р.

Зміст

Вступ.....	3
Загальні положення	6
Вимоги до структури роботи.....	8
Вимоги до змісту розділів дипломної роботи	9
Оформлення дипломної роботи бакалавра	19
Порядок подання і захисту дипломної роботи.....	31
Рекомендована література.....	35
Основна	35
Додаткова	36
Інформаційні ресурси	37
Додатки.....	38

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до написання дипломної роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 073 "Менеджмент"
освітньої програми "Логістика"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Колодізева Тетяна Олександрівна**
Мельникова Катерина Валеріївна

Відповідальний за видання *О. М. Ястремська*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2024 р. Поз. № 49 ЕВ. Обсяг 42 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*